

Intersujące spotkanie

„O polityce bezpieczeństwa Unii Europejskiej” – taki tytuł nosił wykład, który 16 grudnia br. przedstawił dr Mieczysław Janowski nauczycielom oraz słuchaczom Medyczo-Społecznego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Rzeszowie. Należy tu przypomnieć, że pan dr M. Janowski był prezydentem Rzeszowa w latach 1991-1999 i senatorem Rzeczypospolitej Polskiej w okresie 1997-2004 (przewodniczył wówczas Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej). Od roku 2004 do 2009 był posłem do Parlamentu Europejskiego, pracując tam jako koordynator Unii na rzecz Europy Narodów w Komisji Rozwoju Regionalnego. Z tych właśnie racji wykład pana doktora nie był jakimś suchym przedstawieniem faktów, ale obfitował w liczne i ciekawe komentarze oraz osobiste refleksje.

Na początek usłyszeliśmy jego pojmowanie samego słowa „polityka”. Sięgając do Platona i Arystotelesa oraz Maxa Webera, prelegent stwierdził, że „polityka to dążenie do udziału we władzy lub do wywierania wpływu na podział władzy czy to między państwami, czy też w obrębie danego państwa, między grupami ludzi, które owo państwo tworzą. Istotną właściwością polityki jest odwoływanie się do przemocy, bo w sferze stosunków politycznych groźba przemocy i, ewentualnie, jej zastosowanie jest jednak swoistym środkiem, a zawsze argumentem ostatecznym (*ultima ratio*), gdy inne środki zawiodą”. Najbliższe jest mu jednak określenie zgodne z myślą Jana Pawła II. Widzi zatem **politykę jako roztropne działanie nacechowane troską o dobro wspólne**. – Czy tak jest na co dzień, czy tak się faktycznie dzieje? – zapytał retorycznie.

Następnie mówca podjął próbę zdefiniowania pojęcia „bezpieczeństwo”. Traktuje je jako „stan, który daje ludziom poczucie pewności istnienia i gwarancje jego zachowania oraz szanse na rozwój”. **Bezpieczeństwo – mówił dr Janowski – jest podstawową potrzebą tak każdego człowieka jako jednostki, jak i grupy społecznej. Jest ono także fundamentalną potrzebą państw czy całych struktur międzynarodowych. Brak poczucia bezpieczeństwa powoduje niepokoje i wprowadza stan zagrożenia. Jednostki, grupy społeczne, państwa bądź organizacje międzynarodowe starają się więc oddziaływać na swoje otoczenie tak, aby usuwać lub oddalać zagrożenia, eliminując przez to własny lęk, obawy, niepokój i niepewność.** Zagrożenia mogą być zatem skierowane na zewnątrz i do wewnątrz.

Pośród szeregu różnych wartości składających się na bezpieczeństwo współczesnych państw za naczelną przyjął (za Ryszardem Ziębą) samo „**istnienie i trwanie państwa jako niezależnej jednostki politycznej, narodu jako wyróżnionej grupy etnicznej; biologiczne przeżycie ludności państwa**”. Tej wartości każde państwo gotowe jest poświęcić inne wartości, gdyż nie mogą być one utrzymane, gdy pojawia się zagrożenie istnienia ludności. Za następną wartość fundamentalną uznał **integralność terytorialną państwa**, będącą

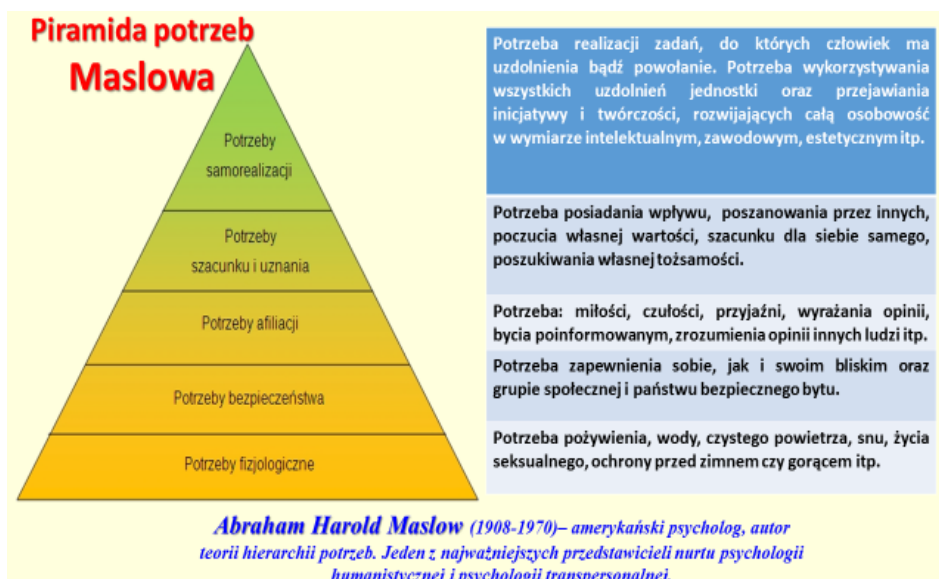
podstawowym wyznacznikiem bezpieczeństwa. Dalej wymienił **suwerenność**, czyli **niezależność polityczną**. Wiąże się ona ze swobodą wyboru ustroju i samostanowieniem, ochroną cyberprzestrzeni, dostępem do źródeł energii, samowystarczalnością żywnościową itp.

Za istotny miernik współczesnego bezpieczeństwa prelegent uznał **jakość życia obywateli**. Tę jakość życia określa nade wszystko poziom rozwoju społeczno-gospodarczego. Stąd też ważne są: standard życia, przestrzeganie praw i swobód obywatelskich (w tym religijnych), stan środowiska naturalnego, dostęp do edukacji – od przedszkola po uniwersytet, zakres opieki zdrowotnej i społecznej, dostęp do kultury, możliwość zachowanie narodowego czy etnicznego stylu życia, perspektywy samorealizacji i rozwoju itp.

Jako istotne kryteria siły państwa (związku państw) dr Janowski wymienił:

- ❖ geograficzne,
- ❖ polityczne,
- ❖ militarne,
- ❖ demograficzne,
- ❖ gospodarcze:
 - zasoby energetyczne i surowcowe,
 - zasoby żywnościowe i dostęp do wody pitnej,
 - wielkość produkcji przemysłowej, a zwłaszcza wysokich technologii,
 - mobilność i rozwinięty transport,
- ❖ ekologiczne,
- ❖ kulturowe,
- ❖ informatyczne,
- ❖ informacyjne,
- ❖ psychologiczne.

Odnosząc się do zadań, jakie stawia sobie Unia Europejska, prelegent wymienił działania zapewniające pokój i bezpieczeństwo. Stwierdził przy tym, że obecna sytuacja wymaga wzięcia odpowiedzialności również za sprawy bezpieczeństwa światowego. Chodzi tu zarówno o bezpieczeństwo militarne oraz polityczne, jak i energetyczne, żywnościowe i ekologiczne; także o bezpieczeństwo człowieka jako jednostki i poszanowanie jego praw. Coraz większego znaczenia nabiera również bezpieczeństwo informatyczne. Dr Janowski umiejscowił potrzeby bezpieczeństwa w znanej piramidzie potrzeb Masłowa.

Zdaniem naszego gościa świat, jeśli ma być bezpieczny, potrzebuje **rozwoju zrównoważonego**, który uwzględnia człowieka i społeczeństwo w kontekście gospodarki oraz środowiska przy przestrzeganiu kryteriów etycznych. Tu chodzi o zachowanie naszej planety w takim stanie, by mogły na niej godnie żyć następne pokolenia. Wspomniał o znaczeniu dla bezpieczeństwa ekologicznego ostatnich, pozytywnych ustaleń Konwencji Klimatycznej ONZ – COP21 w Paryżu, dotyczących porozumienia, które ma przyczynić się do zatrzymania procesu globalnego ocieplania się Ziemi na poziomie "znacznie poniżej 2 stopni Celsjusza". Nadmienił również o ważnym dokumencie Ojca Świętego Franciszka, który w maju 2015 r. ogłosił **Encyklikę »BĄDŹ POCHWALONY - LAUDATO SI'«**, poświęconą trosce o wspólny dom. Nie bez przyczyny nazywa się ten dokument papieski Encykliką ekologiczną.

W dalszej części swojego wykładu dr Janowski przybliżył słuchaczom **znaczenie Paktu Północnoatlantyckiego - NATO** dla bezpieczeństwa nie tylko Europy, ale i świata. W sytuacji, gdy Unia Europejska nie ma swoich sił zbrojnych, a 22 spośród 28 państw UE uczestniczy także w strukturze tego paktu, NATO odgrywa strategiczną rolę gwaranta utrzymania ładu pokojowego w świecie.

Państwa Członkowskie UE - 28

Austria 1995		Grecja 1981		Portugalia 1986	
Belgia 1957		Hiszpania 1986		Rumunia 2007	
Bulgaria 2007		Holandia 1957		Słowacja 2004	
Chorwacja 2014		Irlandia 1973		Słowenia 2007	
Cypr 2004		Litwa 2004		Szwecja 1995	
Czechy 2004		Luksemburg 1957		Węgry 2004	
Dania 1973		Łotwa 2004		Wielka Brytania 1973	
Estonia 2004		Malta 2004		Włochy 1957	
Finlandia 1995		Niemcy 1957			
Francja 1957		Polska 2004			

Państwa NATO
North Atlantic Treaty Organization

 Albania (od 2009)	 Belgia (od 1949)	 Bulgaria (od 2004)	 Chorwacja (od 2009)
 Czechy (od 1999)	 Dania (od 1949)	 Estonia (od 2004)	 Francja (od 1949)
 Grecja (od 1952)	 Hiszpania (od 1982)	 Holandia (od 1949)	 Islandia (od 1949)
 Kanada (od 1949)	 Litwa (od 2004)	 Luksemburg (od 1949)	 Łotwa (od 2004)
 Niemcy (od 1955)	 Norwegia (od 1949)	 Polska (od 1999)	 Portugalia (od 1949)
 Rumunia (od 2004)	 Słowacja (od 2004)	 Słowenia (od 2004)	 USA (od 1949)
 Turcja (od 1952)	 Węgry (od 1999)	 Wielka Brytania (od 1949)	 Włochy (od 1949)

Interesujące było zestawienie potencjału obronnego i nakładów na wojsko NATO, Rosji oraz innych państw, bazujące na danych „National Defence Data” z roku 2015. Polskie Siły Zbrojne liczą obecnie prawie 100 tys. żołnierzy, zaś na wojsko w tym roku wydamy ok. 10,3 mld zł, co stanowi 1,95 % PKB. Dla odniesienia historycznego prelegent zwrócił uwagę na fakt, iż w Księstwie Warszawskim było pod bronią ponad 100 tys. żołnierzy. Zważyć jednak trzeba, że Księstwo liczyło zaledwie 4,33 mln mieszkańców, a współczesna Polska ma 38,53 obywateli.

Dalej dr Janowski przeszedł do kwestii ludnościowych, przedstawiając bardzo trudną sytuację demograficzną w całej Unii, a dramatyczną – w Polsce. Kraj nasz z fatalnym wskaźnikiem dzietności 1,33, znalazł się na 212 pozycji spośród 224 państw świata. Warto tu przypomnieć, że minimum dla zapewnienia ciągłości pokoleń wynosi 2,1. – Nie mamy więc szans na 40-milionowy naród, na spełnienie marzeń Marszałka Józefa Piłsudskiego – ze smutkiem skonstatował mówca.

Prognozy demograficzne mówią, że ok. roku 2035 ludność terenów, które dziś tworzą UE będzie stanowiła mniej niż 5% ludności globu. Obecnie 506 milionów mieszkańców Unii stanowi 7,2 % ludności świata. Jest to nie tylko zagrożenie dla systemów emerytalnych (dziś w Polsce na jednego emeryta i rencistę przypadają cztery osoby w wieku produkcyjnym, zaś ok. roku 2040 będą to tylko dwie. Szerzej patrząc, jest to wielkie zagrożenie dla istnienia całej cywilizacji zachodniej. Jakże inaczej przedstawia się kwestia demograficzna w krajach islamskich.

Przechodząc do problemu zagrożenia terroryzmem, dr Janowski stwierdził, że walka z nim jest niezwykle trudna. Konieczne jest współdziałanie wszystkich, którzy nie akceptują takiej haniebnej działalności rozmaitych organizacji i struktur terrorystycznych, ostatnio tzw.

Państwa Islamskiego. Unia staje obecnie przed następnym, niezmiernie złożonym problemem, jakim są uchodźcy. Powstaje tu pytanie, jak odróżnić ludzi w potrzebie, którym grozi śmierć bądź totalna nędza w swoim kraju, od potencjalnych zamachowców, którzy uzyskawszy azyl będą przez pewien czas „uśpionymi” dla niewzbudzania podejrzeń, by w odpowiednim momencie, na rozkaz swoich mocodawców, dokonywać zbrodniczych zamachów.

Kolejną kwestią, którą poruszył dr Janowski był problem bezpieczeństwa energetycznego. Jesteśmy zbyt uzależnieni od dostaw gazu i ropy z Rosji. Potrzebna jest tu dywersyfikacja źródeł zaopatrzenia.

Czas wykładu płynął wartko, więc szkicowo tylko przedstawił zagadnienia bezpieczeństwa żywnościowego i bezpiecznej żywności.

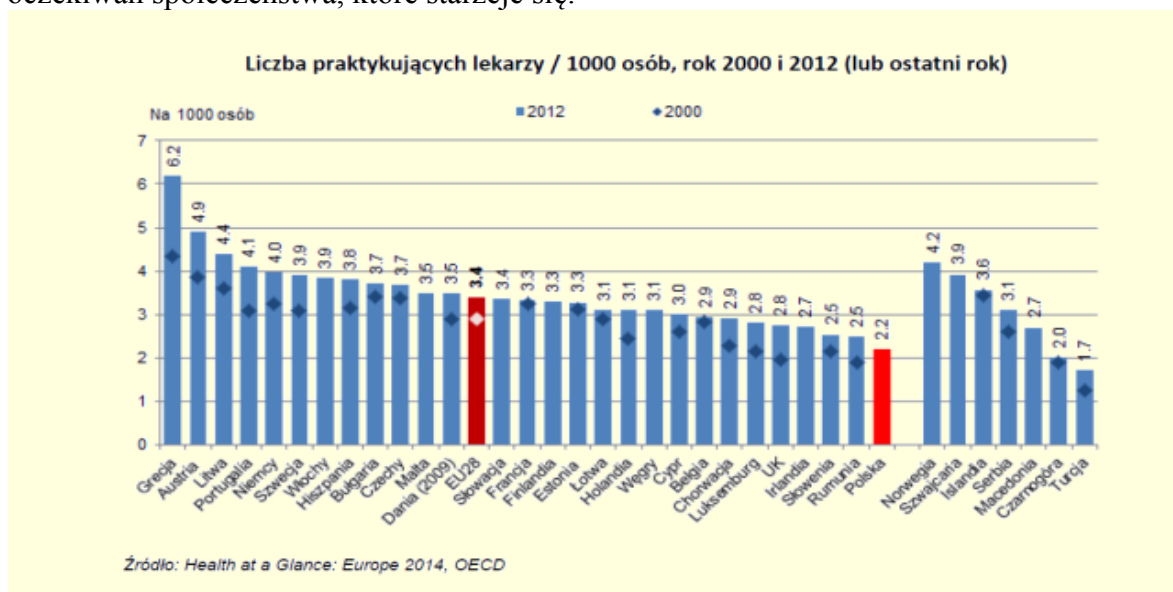
Bezpieczeństwo żywnościowe a bezpieczna żywność

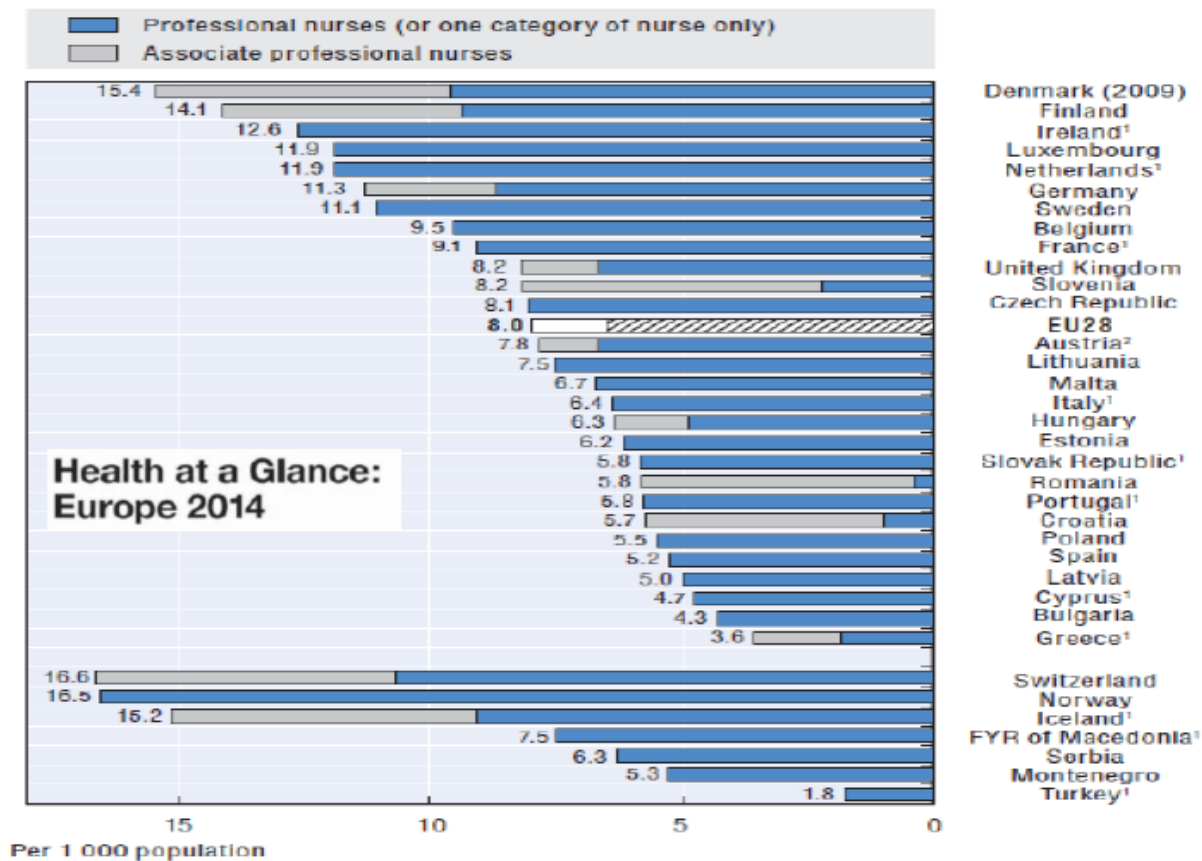
- **Bezpieczeństwo żywnościowe** – *Food security*: stworzenie warunków do zapewnienia ludności danego kraju (czy innej jednostki terytorialnej, np. UE) dostarczenia odpowiedniej ilości i jakości produktów żywnościowych
- **Bezpieczna żywność** – *Food safety*: zapewnienie, że konsumowana żywność nie zawiera substancji szkodliwych dla zdrowia człowieka (pozostałości DDT, dioksyn, antybiotyków, szkodliwych barwników itp.)

Problemy bezpieczeństwa medycznego mówca powiązał z trzecim wieloletnim unijnym programem w dziedzinie zdrowia, obejmującym lata 2014–2020. Akcentuje on znaczenie zdrowia dla wydajności w pracy i konkurencyjności gospodarki, a z punktu widzenia jednostki – jego znaczenie dla długości i jakości ludzkiego życia. UE uzupełnia i wspiera działania krajów członkowskich w czterech najważniejszych dziedzinach, jakimi są:

- Propagowanie zdrowego trybu życia oraz profilaktyka zdrowotna,
- Ochrona obywateli przed zagrożeniami mającymi wymiar międzynarodowy,
- Innowacyjne i zrównoważone systemy opieki zdrowotnej,
- Bezpieczniejsza opieka zdrowotna wyższej jakości.

Dr Janowski przedstawił w tej materii jakże niepokojące dane dotyczące liczby lekarzy na 1000 mieszkańców. Także liczba pielęgniarek i personelu medycznego jest daleka od potrzeb i oczekiwań społeczeństwa, które starzeje się.

Kończąc swój wykład, dr Janowski apelował, aby nie dać się zwieść złudzeniom i nie mylić prawdy z opiniami większości. Życzył nam również **radosnych i rodzinnych Świąt Bożego Rodzenia** oraz **dobrego zdrowia i wszelkiej pomyślności w Nowym - 2016 - Roku.**

Po prelekcji nasz gość otrzymał gromkie brawa, a pani Dyrektor Izabela Pyra w imieniu społeczności naszego Studium podziękowała za przekazane w wykładzie treści i podarowała panu dr. Janowskiemu miły upominek w postaci świątecznego stroika.